

**ASPEK UNDANG-UNDANG DAN PENGUATKUASAAN HARTA INTELEK:
PERMASALAHAN-PERMASALAHAN YANG MEMBERI KESAN KEPADA
PERLINDUNGAN PENGGUNA**
**(LEGAL ASPECTS AND ENFORCEMENT OF INTELLECTUAL PROPERTIES:
ITS PROBLEMS THAT IMPACT CONSUMERS PROTECTION)**

AZIMON ABDUL AZIZ & NAZURA ABDUL MANAP

ABSTRAK

Harta intelek kini dilihat sebagai satu sektor perindustrian yang menyumbang kepada pembangunan sosio-ekonomi sesebuah negara. Negara-negara membangun dalam bidang perindustrian kini maju setapak ke arah ‘knowledge-based economy’ yang memerlukan kepada pengurusan aset-aset harta intelek yang lebih berkesan dengan meletakkan faktor perundangan dan penguatkuasaannya sebagai landasan utama yang perlu dipatuhi. Kecukupan (sufficiency) perundangan-perundangan harta intelek serta keberkesanannya mampu menyumbang kepada kemajuan dan pembangunan harta intelek di sesebuah negara. Tidak dinafikan bahawa setiap hasil inovasi yang lahir sama ada dari idea orang perseorangan mahupun melalui R&D memerlukan kepada pengiktirafan undang-undang yang kedapatan dalam pelbagai bentuk seperti paten, hak cipta, tandaniaga dan reka bentuk industri. Kertas kerja ini akan mengupas aspek undang-undang dan penguatkuasaan harta intelek di Malaysia dengan memperhalusi perundangan-perundangan harta intelek yang sedia ada serta penguatkuasaannya dari kaca mata perundangan dan institusi. Dalam meletakkan faktor perundangan dan penguatkuasaan sebagai penyumbang kepada kejayaan harta intelek di sesebuah negara, kertas kerja ini juga akan mengenal pasti permasalahan-permasalahan yang menjadi kekangan kepada satu sistem penguatkuasaan harta intelek yang berkesan yang secara langsung memberi impak kepada skop perlindungan pengguna di Malaysia.

Kata kunci: harta intelek; perundangan; penguatkuasaan; permasalahan; pengguna.

ABSTRACT

Intellectual property nowadays is seen as an industrial sector that contributes to the socio-economic development of a country. Developing countries that are now moving towards knowledge-based economy need a more effective intellectual properties assets management by placing legal factor and its enforcement as the main aspects to be accepted. Sufficiency of laws on intellectual properties as well as the effectiveness of its enforcement may contribute to the development and growth of a country’s intellectual properties. It cannot be denied that each innovation comes from an individual’s idea or through R&D requires the acknowledgement of law in the forms of patents, copyright, trademark and industry design. This paper will explore the legal aspect and enforcement of intellectual properties in Malaysia by scrutinizing the existing laws and enforcement of intellectual properties from the legal and institutional perspectives. By placing legal and enforcement as the success factors of intellectual properties in a country, this paper will also identify the problems that become the limitations to an effective enforcement system that directly impact the scope of consumer protection in Malaysia.

Keywords: intellectual properties, legal, enforcement, problems, consumers

1. Pengenalan

Dunia pada hari ini banyak bergantung kepada perkembangan dan pembangunan teknologi yang mampu merubah senario ekonomi sesebuah negara. Tidak dinafikan bahawa harta intelek yang terdiri daripada pelbagai bentuk yang bergantung kepada sektor industri yang diwakilinya adalah merupakan antara penyumbang kepada pertumbuhan ekonomi negara. Justeru, usaha untuk memelihara, melindungi dan menguatkuasakan hak-hak harta intelek kini telah diterima umum secara total. Maka tidak hairanlah bahawa setiap aspek sesebuah perniagaan itu memberi kesan besar kepada harta intelek yang dihasilkannya.

Dalam senario ekonomi yang tidak menentu, adalah penting bagi setiap negara mempunyai satu sistem undang-undang harta intelek yang teratur dan berkesan yang mampu melindungi hak-hak pemegangnya. Justeru itu, mempunyai kekuatan dari aspek infrastruktur perundangan merupakan faktor penting dalam menggalakkan pemindahan teknologi yang lebih berkesan dan efisien. Harta intelek sememangnya mempunyai pengaruh dan kesan undang-undang yang kuat. Zaid¹ berpendapat bahawa harta intelek hanya akan menjadi kukuh jika landasan undang-undang mengenainya adalah kuat. Era ‘*knowledge-based economy*’ yang menghasilkan inovasi-inovasi terkini yang lahir dari kreativiti-kreativiti idea manusia memerlukan kepada pengiktirafan perundangan. Justeru itu, aspek pengurusan aset-aset harta intelek yang lebih berkesan merupakan agenda penting yang perlu dibangun dan diperkasakan, bukan sahaja dalam konteks perundangan, malahan atas undang-undang dan penguatkuasaannya yang berkesan mampu menarik kedatangan pelabur asing ke negara ini. William Lesser² dalam kajiananya menyebut:

Where stronger intellectual property rights exist in a particular country, the foreign direct investment and imports would also increase proportionally.

2. Undang-Undang Harta Intelek

Harta intelek merujuk kepada hasil ciptaan berasaskan fikiran seseorang. Malah nama “Harta Intelek” itu diberi kerana segala penciptaan atau hasil karya itu melibatkan daya pemikiran atau keintelektualan seseorang. Terma ‘harta intelek’ telah diguna pakai lebih dari 150 tahun yang merujuk kepada bidang undang-undang termasuk hak cipta, paten, cap dagangan, reka bentuk dan lain-lain hak yang berkaitan.³ Hak harta intelek ini juga merupakan pendahulu kepada kesemua jenis hak ke atas harta yang berbentuk tidak zahir. Ia melindungi sesuatu inovasi dan ciptaan serta memberi imbuhan kepada inovasi dan ciptaan yang kreatif.⁴ Secara asasnya harta intelek adalah berkaitan dengan sesuatu maklumat yang digabung dengan harta zahir yang diguna pakai kepada salinan barang yang tidak terhad di seluruh dunia. Harta intelek wujud bukan kepada salinan barang tetapi kepada maklumat pada barang tersebut. Kategori harta intelek terbahagi kepada dua iaitu, pertama, harta intelek yang mendapat perlindungan di bawah statut dan kedua, harta intelek yang mendapat perlindungan *common law*.

2.1 Undang-undang Berhubung Harta Intelek

Hasil karya harta intelek yang mendapat perlindungan di bawah statut adalah hak cipta, cap dagangan, paten, reka bentuk industri, reka bentuk litar bersepada, petunjuk geografi dan

¹ Zaid Hamzah, *Intellectual Property Law and Strategy*, Thomson Sweet & Maxwell Asia, 2006, hlm. 70.

² W. Lesser, The Effects of Intellectual Property Rights On Foreign Direct Investment and Imports into Developing Countries in the Post-TRIPS Era, Department of Applied Economics and Management, Cornell University, 2002.

³ Bentley, L, Sherman, B, *Intellectual Property Law*, Oxford University Press, Oxford, 2001, p. 1.

⁴ Torremans, P, Holyoak, J, *Holyoak and Torremans Intellectual Property Law*, 2nd Edition, Butterworths, London, 1998, p.12.

perlindungan variety baru tumbuhan. Manakala *common law* memberi perlindungan kepada kerahsiaan maklumat dan cap dagangan tidak berdaftar atau juga dikenali sebagai undang-undang kekeliruan. Setiap hak harta intelek yang dinyatakan akan dijelaskan satu persatu bagi mengenal pasti sejauhmanakah ia berpotensi memberi perlindungan kepada hak pengguna.

2.1.1 Hakcipta

Hakcipta biasanya dikaitkan dengan hasilkarya sastera dan seni iaitu ciptaan tulen dari sudut kesusasteraan dan kesenian. Hasilkarya tersebut biasanya diluahkan dalam bentuk perkataan, simbol,muzik, lukisan, objek tiga dimensi atau gabungan daripada ke semuanya. Walau bagaimanapun pada masa kini, ruang perlindungan hakcipta diperluaskan kepada hasilkarya yang lebih canggih seperti hasilkarya siaran dan penerbitan elektronik seperti yang dipaparkan di televisyen dan di internet.

Walaupun pada asalnya undang-undang hakcipta memberi penekanan kepada perlindungan kepada hasilkarya sastera dan seni, Akta Hakcipta telah mengkategorikan enam hasilkarya hakcipta yang utama⁵ iaitu karya sastera, karya muzik, karya seni, filem , rakaman bunyi , siaran. Selain daripada enam hasilkarya utama yang disebut di atas, karya adaptasi daripada hasilkarya asal dan hak pelaku atau penghibur juga diberi perlindungan di bawah Akta ini.

Kesemua syarat-syarat berikut perlu dipenuhi sebelum seseorang boleh dilindungi oleh undang-undang hakcipta. Pertama, perkara yang ingin dilindungi merupakan hasilkarya yang dilindungi di bawah Akta Hakcipta 1987. Kedua, hasilkarya tersebut mestilah asli. Bagi mendapat hak cipta, sesuatu karya itu mestilah memiliki ciri keaslian. Keaslian di sini bukanlah bermakna bahawa karya tersebut mestilah sesuatu yang unggul tetapi ia mestilah karya asal dan tidak disalin daripada karya lain dan melibatkan daya usaha yang mencukupi. Ketiga, hasilkarya perlu ditetapkan dalam bentuk bahan (*reduce to material form*). Hakcipta hanya boleh wujud dalam sesuatu hasilkarya sekiranya ia telah ditulis, dicatat, dirakam atau dengan cara-cara penyimpanan yang lain. Syarat ini penting bagi hasilkarya sastera, seni dan muzik. Hasilkarya dalam bentuk rakaman bunyi, filem dan siaran sememang pada asalnya perlu diletakkan dalam bentuk bahan. Ke empat, pencipta hasilkarya hakcipta merupakan seorang yang berkelayakan.⁶

Akta Hakcipta 1987 tidak mensyaratkan pendaftaran rasmi dibuat terhadap sesuatu hasilkarya hakcipta . Hakcipta di bawah Akta tersebut mengiktirafkan pencipta sebagai tuan punya hasilkarya apabila memenuhi kriteria yang ditetapkan. Walau bagaimanapun bagi tujuan penerimaan sesuatu keterangan⁷ mengenai hakmilik sesuatu hakcipta, Akta memperuntukkan bahawa sesuatu affidavit atau akuan berkanun⁸ hendaklah dibuat oleh pencipta hasilkarya di hadapan mana-mana pihak yang mempunyai kuasa untuk mentadbir sumpah seperti pesuruhjaya sumpah.

⁵ Seksyen 7 Akta Hakcipta 1987.

⁶ Salah satu syarat perlu dipenuhi:-

- i. Pencipta adalah seorang warganegara atau residen tetap di Malaysia.
- ii. Hasilkarya itu diterbitkan di Malaysia.
- iii. Hasilkarya dibuat di Malaysia.
- iv. Hasilkarya itu dibuat oleh atau di bawah kawalan kerajaan Malaysia.
- v. Warganegara atau residen tetap sesebuah negara yang menjadi pihak dalam triti.

⁷ Seksyen 42(1) Akta Hakcipta 1987.

⁸ Affidavit atau Akuan Berkanun itu hendaklah menyatakan:-

masa kewujudan hasilkarya tersebut;

pemilik hakcipta tersebut

satu salinan karya yang disertakan bersama-sama affidavit atau akuan berkanun itu merupakan salinan asal karya itu.

Sekiranya seseorang pencipta telah memenuhi syarat yang ditetapkan maka beliau dilindungi di bawah Akta Hakcipta 1987 dengan mendapat beberapa hak eksklusif terhadap keseluruhan atau sebahagian besar hasilkarya hakcipta samada dalam bentuk asal atau bentuk terbitan.⁹ Hak-hak eksklusif tersebut adalah hak untuk membuat pengeluaran semula karya tersebut dalam apa-apa bentuk bahan, hak untuk melakukan penyampaian kepada orang awam, hak untuk membuat pertunjukan, tayangan atau permainan kepada orang awam., hak untuk mengedarkan salinan hasilkarya hakcipta kepada orang awam dengan menjualkannya atau melalui cara-cara pemindahan pemunyaan yang lain dan hak untuk menyewa secara komersil kepada orang awam.

Perlenggaran hakcipta berlaku sekiranya seseorang yang bukan pemilik hasilkarya hakcipta tersebut melakukan hak-hak eksklusif pemilik hakcipta tanpa kebenaran beliau. Perlenggaran hakcipta merupakan kesalahan menurut undang-undang hakcipta. Pemilik boleh mengambil tindakan sivil¹⁰ dengan menyaman orang yang melakukan cetak rompak tersebut atau membuat aduan kepada pihak berkuasa agar tindakan undang-undang selanjutnya boleh diambil.

2.1.2 Cap dagangan

Harta intelek bukan sahaja memberi perlindungan kepada hasil karya kreatif penciptanya tetapi juga kepada reputasi pencipta. Ini dapat dilihat dari perlindungan yang diberi melalui cap dagangan. Cap dagangan ditadbirkan oleh Akta Cap Dagangan 1979. Undang-undang ini memberi perlindungan kepada tanda atau simbol yang diletakkan pada barang atau perkhidmatan yang bertujuan untuk menunjukkan hubungan antara barang atau perkhidmatan dengan tuan punya cap dagangan berkenaan dan dapat membezakan barang atau perkhidmatan syarikat tertentu dengan syarikat. Cap dagang termasuk tanda, jenama, kepala, label, tiket, nama, tanda tangan, perkataan, huruf, angka atau apa-apa gabungannya.¹¹ Bagi mendapat perlindungan di bawah Akta ini, sesuatu cap dagangan itu perlu didaftarkan. Apabila pendaftaran telah diterima pemilik cap dagangan mempunyai hak eksklusif dalam menggunakan cap dagangan tersebut kepada barang dan perkhidmatan yang didaftarkan.¹² Uniknya perlindungan cap dagangan ini berbanding dengan perlindungan harta intelek yang lain ialah pemiliknya boleh menggunakan hak eksklusif cap dagangan selama-lamanya asalkan beliau memperbarui pendaftaran setiap tahun. Sekiranya ada pihak yang mengguna pakai cap dagangan orang lain tanpa izin maka mereka telah melakukan perlenggaran cap dagangan yang memberi kesan undang-undang.

2.1.3 Paten

Undang-undang paten membolehkan seseorang pencipta memonopoli dan mengeksplotasi ciptaaninya. Dalam masa yang sama, ia merupakan satu bentuk ganjaran yang diberikan kepada pencipta agar mereka melahirkan ciptaan-ciptaan yang berguna di masa hadapan untuk faedah masyarakat keseluruhannya. Harta intelek ini ditadbirkan oleh Akta Paten 1983. Menurut Akta ini, sesuatu ciptaan dalam bentuk produk atau proses boleh didaftarkan. Ciptaan merupakan buah fikiran seseorang pencipta dalam menyelesaikan sesuatu masalah dalam bidang teknologi tertentu. Bagi memastikan pencipta berjaya dalam mendaftarkan

⁹ Seksyen 13(1) Akta Hakcipta 1987.

¹⁰ Sekiranya tindakan sivil diambil oleh pemilik hak cipta dan beliau memenangi kes itu di mahkamah, pemilik hak cipta tersebut boleh mendapat ganti rugi , injunksi (perintah tegahan) dan akaun keuntungan – seksyen 37(1) Akta Hak cipta 1987.

¹¹ Seksyen 3 Akta Cap Dagangan 1976.

¹² Seksyen 35, Akta Cap Dagangan 1976.

ciptaannya, terdapat beberapa elemen yang perlu dipenuhi iaitu ciptaan itu baru, ia memenuhi langkah-langkah penciptaan dan ia boleh diaplikasikan secara industri.¹³

Konsep ‘baru’ di sini agak berlainan dengan konsep keaslian dalam undang-undang hak cipta. ‘Baru’ bermaksud ciptaan yang ingin didaftarkan tidak dapat dijangka oleh ciptaan sebelumnya. Ciptaan sebelumnya termasuk mana-mana ciptaan yang telah didedahkan kepada umum di mana-mana tempat di seluruh dunia sama ada secara oral, penerbitan ataupun dalam bentuk penggunaan sebelum tarikh permohonan pertama pendaftaran sesuatu ciptaan itu.¹⁴ Ia juga merangkumi mana-mana kandungan permohonan pendaftaran paten domestik yang dibuat terdahulu dari penciptaan yang ingin didaftarkan. Oleh yang demikian, sekiranya terdapat ciptaan yang sama yang terdapat di mana-mana pelosok dunia atau pun ciptaan yang sama telah dipohon sebelum ini maka ia dianggap telah dapat dijangka oleh ciptaan sebelumnya yang menafikan status baru bagi produk atau proses tersebut.

Pencipta telah memenuhi syarat langkah-langkah penciptaan apabila langkah-langkah yang diambil tidak ketara kepada seseorang yang mempunyai kepakaran biasa dalam bidang tersebut. Ujian yang diguna pakai bagi menentukan langkah-langkah penciptaan ini bukan ujian orang yang munasabah tetapi orang yang pakar dalam bidang yang mana ciptaan itu ingin didaftarkan. Sekiranya semua langkah-langkah penciptaan yang diambil adalah ketara kepada orang yang pakar dalam bidang itu maka ciptaan itu tidak boleh dipatenkan.¹⁵

Sesuatu ciptaan itu dianggap memenuhi syarat boleh diaplikasikan secara industri apabila ia boleh dibuat atau diguna pakai dalam mana-mana industri. Syarat ini amat bertepatan dengan sifat undang-undang paten yang memerlukan sesuatu ciptaan itu berkaitan dan boleh dihasilkan oleh proses industri.¹⁶

Walaupun sesuatu ciptaan itu dianggap layak didaftarkan apabila ia memenuhi syarat-syarat seperti yang dinyatakan di atas, perlu dipastikan bahawa hasil ciptaan yang ingin didaftarkan itu tidak termasuk dalam ruang lingkup perkara-perkara yang tidak boleh dipatenkan.¹⁷ Dalam Akta Paten 1983 terdapat senarai perkara-perkara yang tidak boleh dipatenkan termasuk:

- i. Penemuan, teori saintifik dan kaedah matematik.
- ii. Kepelbagaiannya tanaman atau haiwan atau pun proses biologi bagi menghasilkan tanaman dan haiwan, selain dari mikro organisma hidup, proses mikro biologi dan hasil proses mikro organisma tersebut yang semuanya adalah hasil buatan manusia.
- iii. Skima, peraturan atau kaedah bagi menjalankan perniagaan, melaksanakan tindakan mental dan memainkan sesuatu permainan.
- iv. Kaedah bagi merawat tubuh badan manusia dan haiwan melalui pembedahan atau terapi dan kaedah diagnosis yang diamalkan ke atas tubuh manusia atau haiwan.

Apabila sesuatu paten telah didaftarkan, maka pemilik paten mempunyai hak eksklusif bagi membuat, menggunakan, mengimport, menjual dan mengedarkan ciptaan yang didaftarkan itu di Malaysia.¹⁸ Sekiranya orang lain tanpa keizinan pemilik paten berdaftar ini melakukan mana-mana hak eksklusif, maka orang itu dianggap telah melanggar hak eksklusif pemilik paten.

2.1.4 Rekabentuk

¹³ Seksyen 11, Akta Paten 1983.

¹⁴ Ibid, seksyen 14.

¹⁵ Ibid, seksyen 15.

¹⁶ Ibid, seksyen 16.

¹⁷ Ibid, seksyen 13

¹⁸ Ibid, seksyen 36.

Tujuan undang-undang rekabentuk ini adalah untuk memberi perlindungan melalui pemberian hak monopoli terhadap rekabentuk luaran sesuatu barang yang dihasilkan secara meluas. Pemberian hak ini diperolehi melalui pendaftaran. Walau bagaimanapun, pendaftaran adalah tidak wajib, tetapi sekiranya pencipta ingin melindungi rekabentuknya di bawah undang-undang, pendaftaran perlu dibuat.

Undang-undang bagi melindungi rekabentuk ialah Akta Rekabentuk Industri 1996. Seperti harta intelek yang dibincangkan sebelum ini, rekabentuk juga berlu memenuhi syarat tertentu sebelum ianya boleh diterima pendaftarannya.¹⁹ Pertama, rekabentuk boleh didaftarkan sekiranya ianya bentuk, tatarajah, corak atau hiasan. Kedua, rekabentuk perlu digunakan pada sesuatu barang. Ketiga, ia boleh diproses secara industri. Keempat, ia mempunyai ciri yang menarik dan dinilai dengan pandangan mata dan yang terakhirnya, baru.²⁰

Rekabentuk hanya boleh didaftarkan sekiranya ia tidak termasuk dalam senarai perkara-perkara yang dikecualikan dari pendaftaran iaitu:-

- i. Kaedah atau prinsip pembinaan;
- ii. Rekabentuk berasaskan fungsi;
- iii. Rekabentuk yang mesti padan;
- iv. Bahan hakcipta;
- v. Rupa luaran yang tidak material;
- vi. Melanggar undang-undang, moral dan ketenteraman awam.

Apabila pendaftaran telah diterima, maka pemilik rekabentuk mempunyai hak eksklusif untuk membuat atau mengimport untuk dijual atau disewakan, atau untuk menggunakan bagi tujuan apa-apa perdagangan ,atau membuat atau mengimport untuk dijual atau disewakan, atau untuk menggunakan bagi tujuan apa-apa perdagangan apa-apa barang yang padanya rekabentuk perindustrian berdaftar itu telah digunakan.²¹

Perlanggaran rekabentuk berlaku apabila seseorang tanpa izin pemilik rekabentuk perindustrian berdaftar telah menggunakan rekabentuk berdaftar itu atau apa-apa tiruan palsu, mengimport ke dalam Malaysia untuk dijual atau digunakan bagi maksud perdagangan apa-apa barang yang padanya telah digunakan rekabentuk berdaftar itu atau apa-apa tiruan palsu dan menjual atau menyewa rekabentuk berdaftar itu atau apa-apa tiruan palsu.²²

2.1.5 Reka bentuk Litar bersepadu

Perlindungan harta intelek ini diberikan di bawah Akta Reka Bentuk Litar Bersepadu 2000. Secara asasnya, undang-undang ini memberi perlindungan kepada cip komputer tidak kira dalam bentuk dua atau tiga dimensi. Ini bermakna reka bentuk cip yang telah dicipta sama ada dalam bentuk dokumen komputer, cetakan biru, acuan cip dan juga di atas cip itu sendiri dilindungi di bawah Akta. Akta ini, seperti Akta Hak cipta 1987, memberi perlindungan secara automatik tanpa perlu hasil karya didaftarkan asalkan memenuhi syarat-syarat di bawah Akta.²³

Syarat yang pertama, reka bentuk itu perlu asli. Elemen keaslian di sini tidak sama dengan keaslian dalam hak cipta. Akta Reka bentuk Litar Bersepadu mensyaratkan ujian yang agak tinggi berbanding dengan hak cipta iaitu ia merupakan penciptaan hasil keintelektualan pencipta sendiri dan reka bentuk itu bukan merupakan reka bentuk yang lazim

¹⁹ Seksyen 3, Akta Rekabentuk Industri 1996.

²⁰ Ibid, seksyen 12.

²¹ Ibid, seksyen 32.

²² Ibid, seksyen 32(2).

²³ Seksyen 5, Akta Rekabentuk Litar Bersepadu 2000.

dalam industri tersebut. Kedua, reka bentuk itu perlu diletakkan dalam bentuk bahan, sama ada dalam bentuk yang tampak atau tidak. Ketiga, pencipta perlulah merupakan seorang yang layak.

Setelah memenuhi ke semua syarat, pemilik mempunyai hak eksklusif untuk menghasilkan semula reka bentuk tersebut pada mana-mana cip dan mengeksplotasikannya secara komersial.²⁴ Sesiapa yang melakukan hak eksklusif pemilik tanpa izin maka beliau dianggap telah melakukan perlanggaran terhadap hak reka bentuk.²⁵

2.1.6 Petunjuk Geografi

Petunjuk geografi merupakan perkataan atau simbol yang mempunyai kepentingan geografi. Perlindungan ini khusus diberi di bawah Akta Petunjuk Geografi 2000. Cap dagangan dimiliki oleh seseorang individu manakala petunjuk geografi merujuk kepada tempat atau daerah yang mana ciri-ciri khusus kawasan tersebut sama ada penduduknya atau persekitarannya yang menjadikan produk tersebut berhasil. Produk yang dimaksudkan di sini ialah produk semula jadi, hasil tani dan produk kraf tangan.²⁶ Walau pun terdapat pendaftaran, ia tidak menghalang petunjuk geografi yang tidak berdaftar dari dilindungi di bawah undang-undang. Tujuan pendaftaran dibuat adalah untuk menimbulkan anggapan bahawa sesuatu petunjuk geografi itu merupakan petunjuk geografi di bawah Akta.²⁷ Sekiranya petunjuk geografi didaftarkan pengeluar barang berdasarkan petunjuk geografi kawasan tersebut boleh menggunakan petunjuk geografi bagi tujuan perdagangan.²⁸ Tindakan boleh diambil oleh pengeluar sesuatu produk berdasarkan sesuatu petunjuk geografi bagi sesuatu kawasan, sekiranya orang lain menggunakan pakai petunjuk geografi tersebut bagi mengelirukan orang ramai mengenai asal geografi barang tersebut.²⁹

2.1.7 Perlindungan Varieti Baru Tumbuhan

Kepelbagaian tumbuhan tersenarai sebagai perkara-perkara yang tidak boleh dipatenkan.³⁰ Walaupun begitu, terdapat Akta khusus iaitu Akta Perlindungan Varieti Baru Tumbuhan 2004 yang memberi perlindungan kepada kepelbagaian tumbuhan yang dicipta oleh pembiak tumbuhan, peladang dan orang asli .

Perlindungan di bawah Akta ini boleh diperolehi melalui pendaftaran. Terdapat beberapa syarat yang perlu dipenuhi sebelum seseuatu pendaftaran itu boleh diterima.³¹ Pertama, kepelbagaian tumbuhan itu perlu baru iaitu tiada kepelbagaian tumbuhan yang sama telah dijual di pasaran sebelum pendaftaran. Kedua, ‘berbeza’ bermaksud kepelbagaian tumbuhan yang ingin didaftarkan perlu berlainan dari kepelbagaian tumbuhan yang diketahui ada di pasaran. Ketiga, ‘seragam’ bermaksud tumbuhan yang dihasilkan perlulah seragam pada elemen-elemen yang berkaitan. Keempat, kepelbagaian tumbuhan yang dihasilkan perlu stabil , iaitu elemen-elemen yang berkaitan tidak berubah selepas semai yang berulang.

Pendaftaran kepelbagaian tumbuhan memberi hak eksklusif kepada pemilik untuk mengeksplotasikan kepelbagaian tumbuhan tersebut secara komersil. Ini termasuk menghasilkan, menghasilkan semula, menjual, mengimport , mengeksport dan menyimpan

²⁴ Ibid, seksyen 9.

²⁵ Ibid, seksyen 10.

²⁶ Seksyen 2, Akta Petunjuk Geografi 2000.

²⁷ Ibid, seksyen 3.

²⁸ Ibid, seksyen 21.

²⁹ Ibid, seksyen 5.

³⁰ Seksyen 13(2)(b), Akta Paten 1983.

³¹ Seksyen 14, Akta Perlindungan Varieti Baru Tumbuhan 2004.

kepelbagaian tumbuhan itu untuk tujuan komersil.³² Perlanggaran hak eksklusif berlaku sekiranya seseorang melakukan hak eksklusif tanpa izin pemilik.

2.1.8 Kekelirupaan

Kekelirupaan merupakan kategori harta intelek yang mendapat perlindungan *common law*. Asas perlindungan ini diperolehi dari undang-undang torts berkaitan salahnyataan. Salahnyataan di sini berlaku apabila seseorang menyatakan atau melakukan sesuatu yang menyebabkan orang lain secara salah menganggap barang atau perkhidmatan yang diberikan adalah kepunyaan orang tersebut.

Undang-undang ini biasa diguna pakai oleh pihak yang mana nama atau tanda niaga yang digunakan tidak mendapat perlindungan di bawah undang-undang cap dagangan. Syarat yang diperlukan ialah pertama, terdapatnya nama atau reputasi baik yang timbul di atas penggunaan nama, simbol atau logo yang diguna pakai oleh seseorang peniaga itu ke atas barang atau perkhidmatannya. Kedua, terdapat salahnyataan, samada dalam bentuk percakapan atau penulisan yang menyebabkan kekeliruan pada orang ramai terhadap barang dan perkhidmatan. Ketiga, terdapat kerugian yang berlaku pada pihak pemilik nama baik dalam bentuk kehilangan jualan dan kerosakan nama baik.

2.1.9 Kerahsiaan Maklumat

Kerahsiaan maklumat merujuk kepada maklumat yang bersifat rahsia. Dalam konteks harta intelek, rahsia perniagaan merupakan maklumat yang perlu dilindungi. Bagi perlindungan ini, tiada statut khusus yang boleh dirujuk, perlindungan undang-undang adalah berasaskan prinsip *common law*. Rahsia perniagaan merupakan asset yang bernilai yang penting dalam memastikan kejayaan dan kelangsungan sesuatu perniagaan termasuk formula, teknik, kaedah yang dipakai dalam perniagaan, senarai pelanggan dan pembekal serta perancangan dan strategi perniagaan.

Seperti harta intelek yang lain, pemilik maklumat perlu memenuhi syarat-syarat tertentu sebelum perlindungan boleh diberikan. Pertama, maklumat merupakan maklumat yang bersifat rahsia. Kedua, maklumat itu diberi dalam keadaan yang menimbulkan tanggung jawab kerahsiaan. Ketiga, terdapat penggunaan maklumat rahsia tanpa kebenaran. Sekiranya pemilik maklumat perniagaan ini memenuhi syarat di atas beliau boleh mengambil tindakan ke atas pihak yang memecahkan rahsia.

2.2 Penguatkuasaan ke atas Perlindungan Harta Intelek

Harta intelek boleh dikuatkuasakan melalui dua pendekatan iaitu penguatkuasaan oleh institusi dan penguatkuasaan oleh individu pemilik. Penguatkuasaan oleh institusi dilaksanakan oleh pihak penguatkuasa di Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna atau pun pihak polis. Kuasa penguatkuasaan itu diberi oleh peruntukan dalam statut yang berbentuk peruntukan jenayah. Sebagai contoh, aktiviti pembanterasan cetak rompak boleh diambil oleh penguatkuasa di bawah seksyen 41 Akta Hakcipta 1987. Dalam masa yang sama penguatkuasa juga boleh mengambil tindakan di bawah Akta Perihal Dagangan 1972.

Individu pemilik pula boleh menguatkuasakan hak mereka melalui tindakan sivil. Walaupun sesetengah statut menyatakan tindakan jenayah boleh diambil, ini tidak menghalang pemilik untuk mendapatkan remedii melalui tuntutan sivil. Sekiranya pemilik

³² Ibid, seksyen 30.

berjaya dalam tuntutan yang dibuat, maka mahkamah boleh memberi pampasan dalam bentuk ganti rugi, akaun keuntungan, perintah tegahan, perintah penghapusan dan penyerahan semula.

3. Permasalahan Yang Menjadi Kekangan Kepada Satu Sistem Penguatkuasaan Harta Intelek Yang Berkesan

3.1 Ketidakcukupan perundangan

Undang-undang menjadi asas dan landasan kepada apa jua bentuk aktiviti manusia. Tidak dinafikan bahawa harta intelek terdiri dari pelbagai bentuk di mana setiap aspek perniagaan adalah bergantung kepada harta intelek sama ada secara langsung atau tidak langsung. Harta intelek menjadi asas kejayaan dan ‘survival’ sesebuah perniagaan. Dalam aspek ini, memandangkan korpus harta intelek merupakan agenda yang mampu memberi sumbangan ekonomi kepada negara, maka memperkasakan perundangan mengenainya dilihat sebagai perkara penting yang perlu diberikan perhatian. Meskipun Malaysia sudah mempunyai beberapa perundangan berhubung harta intelek, tetapi kebanyakan perundangan ini memerlukan kepada penelitian semula bagi memastikan ia mencapai peraturan-peraturan antarabangsa yang telah dipersetujui khususnya dalam aktiviti-aktiviti moden yang membanjiri perniagaan masa kini. Dalam aspek bioteknologi misalnya, memandangkan bioteknologi kini dikenalpasti sebagai salah satu enjin pertumbuhan ekonomi negara, maka kajian perundangan menyeluruh mengenainya perlu difikirkan secara serius. Menurut Haswira dan Anida;³³

Malaysian government is well aware of the huge potential of biotechnology where National Biotechnology Policy 2005 envisions biotechnology as the new economic regime for Malaysia. However, there is lack of comprehensive legal framework for biotechnology in Malaysia. At present, the law which govern biotechnology are piecemeal and contained under legislations designed for other purposes. An all-embracing legal framework is needed to govern every legal aspect of biotechnology.

Selain itu juga, Malaysia tidak mempunyai undang-undang harta intelek yang menyentuh soal ‘software’ dan paten perniagaan yang membenarkan ciptaan-ciptaan software tersebut. Justeru, undang-undang mengenai pendaftaran paten memerlukan kepada penilaian semula bagi memastikan ianya mencakupi perlindungan ke atas aktiviti-aktiviti yang berlandaskan pengetahuan individu di era terkini.

3.2 Ketiadaan mekanisme tebusrugi yang berkesan

Mahkamah telah diakui sejagat sebagai satu platform bagi semua pihak untuk mendapatkan remedi dan mengembalikan hak-hak mutlak mereka di sisi undang-undang. Dalam konteks harta intelek, menurut Zaid,³⁴ keberkesanan mahkamah merupakan ‘integral component’ yang penting kepada infrastruktur harta intelek. Zaid telah mengukur keberkesanan

³³ Haswira Nor & Anida Mahmood. 2006. Fitting The 4 Pillars of Biotechnology Into Its Legislative Framework: An Overview, Proceeding Seminar Kebangsaan Undang-undang & Teknologi: Isu Undang-undang dan Syariah. Fakulti Undang-undang, UKM.

³⁴ Zaid Hamzah, *Intellectual Property Law and Strategy*, Thomson Sweet & Maxwell Asia, 2006, hlm. 71.

mahkamah sebagai dipengaruhi oleh tiga faktor utama iaitu *timeliness*, *competency* dan *stringency*.

Kos masa merupakan antara faktor yang sememangnya mempengaruhi kepercayaan masyarakat ke atas prosedur yang dikenakan di mahkamah. Isu kelewatan dalam menyelesaikan kes-kes tertangguh bukanlah isu baru dalam sistem kehakiman negara kita. Ketua Hakim Malaya, C.J Haidar Mohamed Noor,³⁵ menyatakan bahawa antara faktor yang telah dikenalpasti penyebab kepada masalah ini ialah kekurangan hakim terutama di Mahkamah Tinggi. Dalam konteks kes-kes berhubung harta intelek yang dibawa ke muka pengadilan, antara aduan-aduan pemilik-pemilik perniagaan adalah prosiding undang-undang mengambil masa terlalu panjang dan lama. Antara faktor yang menyumbang kepada kos masa yang lama untuk menyelesaikan sesuatu kes di mahkamah adalah ketiadaan kepakaran di kalangan hakim-hakim yang mengendalikan kes-kes harta intelek.

Menbenarkan pendapat Teo Bong Kwang³⁶ bahawa masalah utama kepada ketidakberkesanan penguatkuasaan hak-hak harta intelek adalah perkembangan kes-kes yang terlalu perlahan dalam sistem kehakiman dan kekurangan pendakwaan yang menyukarkan untuk membendung cetak rompak dan kes pemalsuan. Kes-kes perlanggaran harta intelek lebih dilihat sebagai kes-kes yang ringan dan tidak dikategorikan sebagai kes-kes jenayah yang perlu diberi hukuman serius. Justeru itu, maka tidak hairanlah bukan sahaja perundangan mengenainya memperuntukkan hukuman yang ringan, tetapi hukuman yang diberi oleh hakim di mahkamah juga kelazimannya tidak mampu menghukum penjenayah-penjenayah ini sebenar-benarnya.

3.3 Faktor penguatkuasaan ke atas hak-hak harta intelek

Tidak dinafikan bahawa menguatkuasakan hak-hak ke atas harta intelek merupakan usaha-usaha litigasi yang melibatkan proses perundangan dan prosedur mahkamah. Kejayaan dan keberkesanan proses litigasi berhubung hak-hak ke atas harta intelek adalah menjadi penanda aras kepada proses perundangan dan prosedur mahkamah yang berkesan yang memberi impak secara langsung kepada keyakinan pihak-pihak yang menguatkuasakan hak-hak tersebut. Kegagalan proses perundangan dan prosedur mahkamah dalam menangani tuntutan kes-kes harta intelek bukan sahaja mengurangkan keyakinan pemilik-pemilik yang mempunyai hak ke atas harta inteleknya tetapi ia juga menyukarkan proses penguatkuasaan yang akhirnya mempengaruhi sumbangsih ekonomi negara secara umum. Kebanyakan pakar-pakar ekonomi meramalkan bahawa dalam usaha membina suatu '*knowledge-based economy*', suatu perlindungan dan penguatkuasaan hak-hak ke atas harta intelek yang berkesan adalah diperlukan.³⁷ Menurut Thurow:³⁸

With the advent of the third industrial revolution, skills and knowledge have become the only source of sustainable long term competitive advantage. Intellectual property lies at the centre of the modern company's economic success or failure... without a clear, workable, enforceable system of intellectual property rights, knowledge-based capitalism is not going to work. No one is going to invest the necessary sums in research and development if they cannot garner the resulting gains.

³⁵ The New Straits Times, 13 Januari 2003.

³⁶ Teo Bong Kwang, The Case for Specialised IP courts: A Perspective From Malaysian IP Practitioner, [2007] 2 MLJ clviii.

³⁷ Teo Bong Kwang, [2007] 2 MLJ clviii.

³⁸ L.C. Thurow, Building Wealth: The New Rules For Individual, Companies and Nations In A Knowledge-based Economy, Harper Collins, 1999, hlm. 117-129.

Recording Industry Association of Malaysia (RIM) dalam laporannya mengenai cetak rompak yang berlaku dalam industri hiburan tanah air bahawa pada tahun 2005, dianggarkan bahawa kos cetak rompak dalam industri muzik di Malaysia berjumlah RM100 milion setiap tahun di mana lanun-lanun cetak rompak ini bermaharajalela mengecap kemewahan daripada pemilik-pemilik sebenar yang memegang hak ke atas ciptaannya. Meskipun Malaysia mempunyai undang-undang berhubung hakcipta tetapi laporan oleh RIM mengatakan bahawa proses penguatkuasaan yang lemah merupakan faktor yang mengurangkan keyakinan orangramai untuk menggunakan ‘avenue’ undang-undang dalam mempertahankan hak-hak harta intelek.

3.4 Ketiadaan penalti serta hukuman yang setimpal

Persoalan harta intelek yang dibawa ke mahkamah bukan sahaja menghadapi masalah dalam penyelesaiannya disebabkan faktor-faktor kepincangan mahkamah yang telah dibincangkan di atas, tetapi faktor penalti dan hukuman yang tidak setimpal yang dikenakan ke atas penjenayah-penjenayah harta intelek adalah antara faktor yang menyumbang kepada satu sistem penguatkuasaan harta intelek yang berkesan. Memandangkan kesalahan perlanggaran harta intelek memberi pemiliknya kesan tindakan sivil dan membuat aduan jenayah ke pihak penguatkuasa, mengambil tindakan sivil dilihat sebagai tidak mampu untuk dijadikan satu hukuman deteren kepada penjenayah tersebut. Ini adalah disebabkan nilai kompaun yang dikenakan kepada penjenayah-penjenayah ini selalunya kecil yang mampu dibayar dengan mudah oleh mereka.

3.5 Pematuhan standard antarabangsa yang telah ditetapkan

Perundungan berhubung harta intelek di Malaysia adalah tertakluk kepada keanggotaan Malaysia sebagai ahli di dalam *World Trade Organization* (WTO), *Paris Convention* dan sebagai peserta yang menandatangani *Agreement On Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights* (TRIPS) di mana peraturan-peraturan yang ditetapkan oleh pertubuhan dan perjanjian ini adalah mengikat Malaysia. Dengan kata lain, apa juar perundungan harta intelek yang digubal di negara ini harus mematuhi prinsip-prinsip minimum yang digariskan oleh WTO dan TRIPs serta mencapai standard antarabangsa berhubung perlindungan harta intelek. Justeru, hasil yang dapat dilihat pada hari ini adalah kebanyakan perundungan harta intelek di Malaysia mematuhi sepenuhnya kehendak-kehendak dalam perjanjian TRIPS. Walau bagaimanapun, perkembangan harta intelek telah memaparkan kesedaran di kalangan pemilik-pemilik harta intelek bahawa apa juga perundungan yang wujud, persoalan berhubung penguatkuasaan dan pemakaiannya yang lebih menjadi keutamaan. Kajian oleh Maskus³⁹ membuktikan bahawa kepesatan dan kemajuan perkembangan harta intelek di negara membangun dan sedang membangun adalah bergantung kepada penguatkuasaan harta intelek yang lebih tegas. Meskipun perundungan mengenainya memenuhi paras antarabangsa yang ditetapkan, namun jika penguatkuasaannya tidak mampu bergerak seiring dengan kewujudannya, maka itulah yang dilihat sebagai faktor yang menekang keberkesanan harta intelek di Malaysia.

Dalam laporan khas yang dibuat oleh *The International Intellectual Property Alliance* (IIPA), beberapa permasalahan di Malaysia yang memerlukan pemerhatian telah dibongkar antaranya:⁴⁰

³⁹ Keith E. Maskus, *Intellectual Property Rights in The Global Economy*, 2000.

⁴⁰ International Intellectual Property Alliance 2005 Special Report on Malaysia, www.iipa.com.

- a. Malaysia kekal sebagai pengeluar utama *pirate optical disk entertainment software* di dunia;
- b. Malaysia adalah negara utama jenayah terancang melibatkan operasi cetak rompak;
- c. Usaha diperlukan untuk merampas produk-produk eksport cetak rompak yang dibuat di Malaysia;
- d. Terdapat kes-kes tertunggak yang tidak diselesaikan di mana kebanyakannya berakhir dengan penjenayah dibebaskan;
- e. Isu-isu yang diketengahkan oleh IIPA perlu dimasukkan dalam Akta Hakcipta 1987; dan
- f. Optical Disc 2000 perlu dipinda dengan menekankan isu-isu terkini teknologi global.

4. Kesan Kepincangan Penguatkuasaan Harta Intelek Ke Atas Pengguna

Meskipun harta intelek lebih memihak kepada topik perbualan di kalangan peniaga dan pengamal-pengamal perniagaan harta intelek, tidak dapat dinafikan bahawa kesan kepincangan dalam penguatkuasaannya turut hinggap kepada pengguna yang secara langsung mengheret persoalan perlindungan pengguna. Terdapat dua kategori pengguna yang boleh dikelaskan dalam konteks harta intelek ini iaitu masyarakat pengguna secara keseluruhan dan pengguna dari kalangan individu tertentu. Masyarakat pengguna secara keseluruhan adalah merujuk kepada pengertian sebenar ‘pengguna’ iaitu mereka yang menggunakan pelbagai aspek barang yang dijual atau dibeli dalam pasaran. Manakala pengguna dari kalangan individu tertentu pula merujuk kepada pengguna yang tampil dengan kreativiti mereka yang tersendiri dalam menghasilkan barang dan pengkomersialan apa-apa juga ciptaan mereka. Justeru, masalah kepincangan perundangan dan penguatkuasaan mampu membantutkan kedua-dua kategori pengguna yang dimaksudkan.

Tidak dinafikan juga bahawa jatuh bangunnya kesejahteraan dan perlindungan pengguna dalam satu kelompok masyarakat adalah dipengaruhi oleh peranan yang dimainkan oleh pasaran dan perubahan pasaran. Menurut Toffler,⁴¹ perkembangan yang pesat ekoran evolusi yang melanda ini terdapat dalam tiga bidang utama iaitu teknologi, perdagangan dan perindustrian. Turut terlibat dalam arus perubahan ini adalah kesan daripadanya yang terpaksa dihadapi dalam aspek politik, ekonomi, sosial dan undang-undang. Memetik kata-kata Toffler:⁴²

‘Civilisation’ yang baru telah muncul dalam kehidupan kira, dan orang buta yang terdapat di mana-mana sedang berusaha untuk menyekatnya.

‘Civilisation’ baru ini membawa bersamanya pelbagai bentuk baru dalam pekerjaan, kehidupan, ekonomi baru, pertikaian politik yang baru, dan secara keseluruhannya, ia turut membawa ‘*an altered consciousness*’.

Kehendak dan keperluan masyarakat kini telah diambilalih oleh pasaran dan penggunaan secara besar-besaran.⁴³ Produk-produk biasa pengguna di pasaran menerima tentang yang cukup hebat daripada produk-produk baru yang lebih kompleks dan canggih ekoran era globalisasi dan kemajuan teknologi yang memperlihatkan perkembangan yang begitu pesat

⁴¹ ‘The consumer movement and the challenge for the New Millineum’, Ucap utama yang disampaikan pada *Inaugural National Consumer Convention*, 13-15 Mac 2001, Kuala Lumpur.

⁴² Ibid.

⁴³ Sakina Shaik Ahmad Yusoff, Pengguna dan akses kepada keadilan: mekanisma tebusrugi bagi pertikaian perdagangan, Kertas Kerja Seminar Kebangsaan Macfea ke 6, 2001.

dan terkini termasuklah produk yang dihasilkan oleh teknik bioteknologi. Sebagai mana pendapat Singhvi:⁴⁴

...Apa yang berlaku ialah kompleksiti dalam perindustrian moden, ‘mass production’ dan ‘mass distribution’ dan teknologi serta stail komunikasi moden dan pengiklanan yang memberi tekanan kepada permasalahan pengguna di mana pedang dan perisai konvensional serta panah yang digunakan mereka adalah tidak seimbang dengan sistem pemasaran pada hari ini.

Dalam dunia realiti pasaran global, hubungan yang wujud antara pengguna dan pasaran bermula apabila pengguna memperolehi sesuatu produk atau perkhidmatan untuk memenuhi keperluan persendirianya daripada peniaga, iaitu mereka yang memperolehi pendapatan daripada hasil jualan, perkilangan atau aktiviti perniagaan yang lazim. Dalam konteks ini, menurut Mizanur Rahman,⁴⁵ doktrin ekonomi konvensional bergantung kepada andaian bahawa penyudah kepada semua aktiviti ekonomi adalah penggunaan (*consumption*). Menurutnya, ‘permintaan pengguna’ adalah suatu ekspresi yang bebas dan sukarela terhadap keperluan dan kehendak pengguna. Justeru itu, pasaran merupakan tempat di mana wujudnya suatu perhubungan atau kontrak komersial. Hanya pasaran yang memberi kesempatan kepada pengguna untuk melahirkan kehendak mereka melalui permintaan yang membolehkan pengeluar barang menunaikan permintaan ini dengan menggunakan sumber-sumber yang dikehendaki oleh pengguna yang seterusnya membentuk hubungan perdagangan antara pembeli dan penjual. Walau bagaimanapun, kemunculan ‘*mass consumption*’ telah menyebabkan berleluasannya ‘*mass contracts*’ di pasaran di mana pengguna kini berhadapan dengan pelbagai permasalahan penindasan.

Permasalahan jurang maklumat di mana produk dipasarkan dalam bentuk dan bilangan yang menjadikan ianya sukar untuk pengguna mengetahui dan menilai kualitinya ditambah dengan kecanggihan teknologi yang menjadikan produk-produk pengguna semakin kompleks telah mengundang permasalahan yang memberi kesan meruncing dalam konteks perlindungan pengguna. Justeru, dalam aspek harta intelek, kepincangan dalam perundangan dan penguatkuasaannya telah membuka seluas-luas ruang kepada pihak-pihak tertentu untuk mengambil kesempatan yang ada bagi menzahirkan kreativiti mereka melahirkan ciptaan dan inovasi yang menguntungkan mereka dalam pasaran pengguna tanpa mengambil kira aspek keselamatan dan kualitinya ke atas pengguna. Urusniaga bioteknologi boleh diambil sebagai misalan di mana meskipun telah diakui bioteknologi merupakan enjin pertumbuhan ekonomi negara masa kini, tetapi dari aspek perundangan, khususnya yang menyentuh perihalan berhubung produk-produk pengguna yang dihasilkan melalui proses bioteknologi, belum kedapatan satu perundangan pun yang mampu melindungi pengguna daripada aspek keselamatan dan kualiti produk-produk berkenaan.

Kategori kedua pengguna adalah pengguna yang mempunyai daya kreativiti tertentu dalam menghasilkan reka bentuk, ciptaan dan inovasi yang melengkapkan spektrum harta intelek. Kepincangan dalam penguatkuasaan harta intelek dilihat sebagai faktor yang menyumbang kepada terbantutnya daya keintelektualan mereka dalam mencernakan hasil kreativiti mereka disebabkan dua faktor, iaitu sama ada; ketiadaan undang-undang yang

⁴⁴ Singhvi, *The law and consumer*, Proceedings of the International Seminar on the Law and Consumer, 1980, Hong Kong.

⁴⁵ Mizanur Rahman, *Consumer protection law and the Swedish approach*, Prudential Publications, hlm. 1.

melindungi hak harta intelek mereka ataupun disebabkan kelemahan dalam menguatkuasakan undang-undang tersebut. Sebagaimana pendapat Bong Kwang⁴⁶ bahawa:

It is generally recognized among intellectual property practitioners and intellectual property owners that the problem of enforcement is a complex one. The problem of inefficient enforcement of intellectual property rights has often been cited as one of the major problems faces by foreign intellectual property rights owners.

5. Penutup

Sebagai rumusan, transformasi yang berlaku dalam ekonomi Malaysia yang bergerak memasuki alaf *knowledge-based economy* memerlukan kepada satu landasan perundangan yang mempunyai tapak yang kukuh yang boleh dijadikan sebagai sandaran dan perisai kepada pemilik-pemilik yang memegang hak ke atas harta intelek ciptaan mereka. Pada masa yang sama, asas perundangan yang kukuh ini juga perlu menseimbangkan aspek pasaran ciptaan-ciptaan tersebut ke atas pengguna. Justeru, dalam memastikan tercapainya matlamat Rancangan Malaysia Ke-9 (RMKe-9) untuk membawa negara ke arah pembangunan yang mampan yang mampu menjadi penyumbang kepada kemajuan negara, maka usaha dan kerjasama bersepadu oleh semua pihak perlu digembangkan. Maka, permasalahan-permasalahan yang timbul yang menyekat penguatkuasaan harta intelek yang berkesan di Malaysia perlulah ditangani dengan bijaksana oleh semua pihak khususnya pihak berwajib.

Penghargaan

Artikel ini ditulis sebagai sebahagian daripada projek kumpulan penyelidikan Urus niaga Bioteknologi di bawah Kod Penyelidikan UKM-GUP-KPB-08-32-130.

Rujukan

- Akta Hakcpta. 1987.
- Akta Cap Dagangan. 1976.
- Akta Paten. 1983.
- Akta Rekabentuk Industri. 1996.
- Akta Rekabentuk Litar Bersepadu. 2000.
- Akta Petunjuk Geografi. 2000.
- Akta Perlindungan Varieti Baru Tumbuhan. 2004.
- Bentley, L. & Sherman, B. 2001. *Intellectual Property Law*. Oxford University Press. Oxford.
- Haswira Nor & Anida Mahmood. 2006. Fitting The 4 Pillars of Biotechnology Into Its Legislative Framework: An Overview, Proceeding Seminar Kebangsaan Undang-undang & Teknologi: Isu Undang-undang dan Syariah. Fakulti Undang-undang. UKM.
- International Intellectual Property Alliance. 2005. Special Report on Malaysia. www.iipa.com.
- Keith E. Maskus. 2000. Intellectual Property Rights in The Global Economy.
- L.C. Thurow. 1999. Building Wealth: The New Rules For Individual, Companies and Nations In A Knowledge-based Economy. Harpers Collins.
- Mizanur Rahman. *Consumer protection law and the Swedish approach*. Prudential Publications.

⁴⁶ Teo Bong Kwang, The Case for Specilised IP courts: A Perspective From Malaysian IP Practitioner, [2007] 2 MLJ clviii.

- Sakina Shaik Ahmad Yusoff. 2001. Pengguna dan akses kepada keadilan: mekanisma tebusrugi bagi pertikaian perdagangan. Kertas Kerja Seminar Kebangsaan Macfca ke 6.
- Singhvi. 1980. The law and consumer. Proceedings of the International Seminar on the Law and Consumer, 1980, Hong Kong.
- Teo Bong Kwang. 2007. The Case for Specialised IP courts: A Perspective From Malaysian IP Practitioner. [2007]. 2 *MLJ* clviii.
- The New Straits Times. 13 Januari 2003.
- Torremans, P. & Holyoak, J. 1998. *Holyoak and Torremans Intellectual Property Law*. 2nd Edition. Butterworths. London.
- W. Lesser. 2002. The Effects of Intellectual Property Rights On Foreign Direct Investment and Imports into Developing Countries in the Post-TRIPS Era, Department of Applied Economics and Management. Cornell University.
- Zaid Hamzah. 2006. *Intellectual Property Law and Strategy*. Thomson Sweet & Maxwell Asia.